

Lajiohjeet ja tuomarin ohjeet (B-osa)

Sisällysluettelo

1. TUOMARI	2
1.1. YLEISTÄ	2
1.2. TUOMARIN TOIMINTAA OHJAAVAT PERIAATTEET	2
1.3. TUOMARIN TEHTÄVÄT	2
1.4. PUKEUTUMINEN	3
1.5. MATKAKULUT, PÄIVÄRAHAT JA MUUT KULUKORVAUKSET	3
1.6. HARJOITUSARVOSTELIJA	3
2. KILPAILUREITTI	3
2.1. OHJEITA SUUNNITTELULLE	3
2.2. KILPAILUN LÄHTÖ- JA MAALIALUE	3
2.3. AJANOTTO	3
3. KILPAILUKOE (REK) KOESUORITUKSEN ARVOSTELU	4
3.1. YLEISTÄ	4
3.2. SUORITUKSEN KULKU	4
3.3. REK-KOKEEN ARVOSTELUOHJEET	4
4. KÄYTTÖKOE (REKÄ) KOESUORITUKSEN ARVOSTELU	5
4.1. YLEISTÄ	5
4.2. SUORITUKSEN KULKU	5
4.3. REKÄ-KOKEEN ARVOSTELUOHJEET	5

1. TUOMARI

1.1. YLEISTÄ

Ylituomarin tulee olla FCI:n tunnustaman kansallisen kenneljärjestön pätevimä. Ulkomaisen ylituomarin arvostelu-oikeus on varmistettava ko. maasta Kennelliiton kautta. Kotimaisen palkintotuomarin pätevi hänen asuinpaikkakuntansa kennelpiiri SHS:n suosituksesta.

Tuomarin on ylläpidettävä taitojaan siten, että hän kykenee suoriutumaan tuomarin tehtävistä ja on tietoinen lajin yleisistä kehityssuunnista. Tuomareiden koulutuksesta ja päteviöitymisestä on annettu tarkempia määräyksiä kulloinkin voimassa olevassa koetuomareiden koulutus- ja päteviöntiiohjeessa (Liite C) sekä rekikoirakokeiden tuomareiden ja toimitsijoiden koulutus- ja päteviöimisohjeessa (Liite D).

1.2. TUOMARIN TOIMINTAA OHJAAVAT PERIAATTEET

Tuomarin on tunnettava rekikoirien koesäännöstön sisältö ja hänellä tulee olla laaja lajituntemus. Tuomarin on noudatettava tuomareiden yhteisesti sopimia kansallisia tulkintaohjeita. Tuomarin tulee myös tuntea kansainvälisesti noudatettavat valjakkoajon kilpailusäännöt.

Tuomarin on oltava tinkimätön, rehellinen ja oikeudenmukainen, ja hänen on kohdeltava kaikkia ajajia ja koiria samojen periaatteiden mukaisesti. Tuomarin on toimittava objektiivisesti eikä hänen tule antaa tunteidensa vaikuttaa päätöksiinsä.

Tuomarin tulee käyttäytyä kohteliaasti ja asiallisesti. Tuomarin on oltava puolueeton. Tuomarin ei tule ottaa vastaan tehtävää, joka vaarantaa hänen puolueettomuutensa tuomarina.

1.3. TUOMARIN TEHTÄVÄT

Tuomarin tehtävänä on valvoa, että kilpailussa tai käyttökokeessa noudatetaan säännöstöä. Tuomari vastaa kilpailu-uran suunnittelusta ja toteutuksesta sekä suoritusten sääntöjen mukaisesta arvostelusta. Tuomarin on otettava huomioon vallitsevat olosuhteet arvioidessaan kilpailun turvallista ja tasapuolista läpivientä.

Tuomari tekee yhdessä järjestäjän kanssa tapahtumapaikalla tapahtuman järjestämiseen ja kuluun liittyvät päätökset. Tuomarilla on oikeus puuttua ajajien tai heidän avustajiensa sopimattomaan käyttäytymiseen. Lisäksi tuomari ratkaisee kilpailun tai kilpailutapahtuman aikana syntyneet erimielisyydet toimivaltansa rajoissa. Tuomarin on ilmoitettava Kennelliitolle sellaisista säännöstön vastaisista rikkomuksista, joiden ratkaisemiseen hänen toimivaltansa ei riitä.

Tuomarin tulee kilpailussa tai käyttökokeessa

- ylituomarina toimiessaan ohjeistaa vastaava koetoimitsija mahdollisista tunnistusmerkintä- ja juoksutarkastuksista,
- tuomarina toimiessaan arvostella ne kilpailuluokat, jotka on hänen arvosteltavakseen etukäteen sovittu,
- tuomarina toimiessaan valvoa kilpailu-uran rakentamista varmistaa uran turvallisuus ja sääntöjenmukaisuus,
- ylituomarina toimiessaan vahvistaa pöytäkirjat,
- ylituomarina toimiessaan valvoa tuomarikokelaiden harjoitusarvostelut ja antaa niistä kirjallinen lausunto sekä tehdä harjoitusarvostelijasta merkintä pöytäkirjaan sekä
- ylituomarina toimiessaan valvoa yhdessä vastaavan koetoimitsijan kanssa toimitsijaharjoittelijoiden työskentelyä ja antaa toiminnasta kirjallinen arvostelu.

1.4. PUKEUTUMINEN

Tuomarin tulee pukeutua asiallisesti ja tarkoituksenmukaisesti. Hänellä ei saa olla yllään sponsoreiden tai yhdistysten tunnuksia.

1.5. MATKAKULUT, PÄIVÄRAHAT JA MUUT KULUKORVAUKSET

Tuomarin ja vastaavan koetoimitsijan matkakulut, päivärahat sekä majoittumis- ja ateriakorvaukset maksetaan Kennelliiton matkustussäännön mukaisesti.

1.6. HARJOITUSARVOSTELIJA

Palkinto- tai ylituomariksi aikovan on tuomarikoulutuksen jälkeen suoritettava harjoitusarvostelija pätevytykseen tuomariksi.

Lupa harjoitusarvosteluun anotaan kirjallisesti kilpailunjärjestäjältä ja kilpailulle nimetyltä ylituomarilta viimeistään ilmoittautumisajan päättymiseen mennessä. Järjestäjällä tai ylituomarilla on oikeus kieltäytyä harjoitusarvostelijasta.

Harjoitusarvostelijalle tarjotaan ruoka, mikäli kilpailupaikalle on järjestetty ruokailu. Muita harjoitusarvostelijan kuluja ei korvata.

2. KILPAILUREITTI

2.1. OHJEITA SUUNNITTELULLE

Tuomari asettaa kilpailu- tai käyttökokeen uralle omat vaatimuksensa sekä tarkastaa reitin tapahtumapaikalla, mutta järjestäjä on velvollinen rakentamaan ja merkitsemään kilpailu-uran.

Kilpailureittiä suunniteltaessa on pyrittävä mahdollisimman suureen turvallisuuteen sekä koirille että ajajille. Erityisen tärkeää on huomioida valjakkoajon ja kilpailuluokkien erityistarpeet.

Kilpailussa ura merkitään kansainvälisesti hyväksytyin ratamerkein erityisesti huolehtien vaarapaikkojen asianmukaisista merkinnöistä. Käyttökokeessa ura merkitään niiltä osin kuin tuomari katsoo sen tarpeelliseksi.

Lisäohjeita on kerrottu Kilpailun ja käyttökokeen järjestämishjeessa (Liite C).

2.2. KILPAILUN LÄHTÖ- JA MAALIALUE

Lähtöalue on lähtöviivasta vähintään 30 m eteenpäin jatkuva rataosuus, jonka päätyminen tulee merkitä ratamerkein.

Maalin lähestymisalueen tulee yleensä olla vähintään 800 m pitkä ja tarpeeksi leveä ohituksille. Lähestymisalueen alkukohta on merkittävä ratamerkein. Maaliviivan tulee olla selvästi merkitty.

Lisäohjeita on kerrottu Kilpailun ja käyttökokeen järjestämishjeessa (Liite B.2).

2.3. AJANOTTO

Kilpailussa ajanotto tehdään kokonaisen sekunnin tarkkuudella. Käyttökokeessa ei mitata suoritusaikaa.

3. KILPAILUKOE (REK) KOESUORITUKSEN ARVOSTELU

3.1. YLEISTÄ

Kilpailukokeen valjakon koirien on oltava saman rotuisia.

Kaikkien valjakoiden kilpailusuoritukset arvostellaan yhdenmukaisten arvosteluperiaatteiden mukaisesti. Epäselvät tapaukset ratkaistaan ajajan tai hänen koiransa eduksi.

Sääntöjen mukaisesta arvostelusta ei voi valittaa.

3.2. SUORITUKSEN KULKU

Valjakolle on ennalta määrätty järjestäjän ilmoittama lähtöaika, jota ajajan tulee noudattaa. Ajaja pysäyttää valjakon lähtölinjalle niin, että reki tai kärry jää kokonaan lähtöviivan taakse.

Lähtöluvan antaja ilmoittaa kuuluvasti milloin valjakko saa lähteä. Valjakko aloittaa suorituksen lähtöluvan saatuaan. Ajanotto alkaa silloin, kun ennalta määrätty lähtöaika täyttyy.

Ajajan tehtävänä on ohjata valjakko ennalta määrätyn kilpailureitin läpi. Ajanotto loppuu, kun ajaja on ylittänyt maalilinjan. Valjakko ei saa poistua maalialueelta ennen kuin tuomari tai järjestäjä on antanut siihen luvan.

3.3. REK-KOKEEN ARVOSTELUOHJEET

Arvosanat saadaan alla olevan taulukon mukaisesti:

Perusaika, kun valjakoiden lukumäärä on

2 -10	Kahden ensimmäisen keskiarvo
11-20	Kolmen ensimmäisen keskiarvo
Yli 21	Neljän ensimmäisen keskiarvo
Kiitettävä	REK1 aika alle 105 % perusajasta
Hyvä	REK2 aika alle 120 % perusajasta
Hyväksytty	REK3 aika alle tai tasan 130 % perusajasta
Hylätty	REK0 aika yli 130 % perusajasta
Keskeyttänyt	REK-

Kokeen keskeyttänyt koira ei saa tulosta. Ylituomari voi hylätä koiran tai valjakon perustellusta syystä.

Perusaikaa laskettaessa otetaan huomioon vain valjakot, jotka koostuvat kokonaan saman rotuisista koirista.

Valjakoiden lukumäärä = ensimmäiselle kierrokselle uralle startanneet valjakot, joiden kaikki koirat on rekisteröityjä samanrotuisia koiria. Valjakko lasketaan mukaan lukumäärään, vaikka se keskeyttäisi eikä siis tulisi maaliin viimeiseltä kierrokselta.

Perusaikaa laskettaessa huomioidaan valjakot, joiden kaikki koirat on rekisteröityjä samanrotuisia koiria riippumatta siitä osallistuuko valjakko kokeeseen vai ei

4. KÄYTTÖKOE (REKÄ) KOESUORITUKSEN ARVOSTELU

4.1. YLEISTÄ

Kaikkien koirien suoritukset arvostellaan yhdenmukaisten arvosteluperiaatteiden mukaisesti. Epäselvät tapaukset ratkaistaan koiran eduksi.

Sääntöjen mukaisesta arvostelusta ei voi valittaa.

4.2. SUORITUKSEN KULKU

Valjakolle on ennalta määrätty järjestäjän ilmoittama lähtöaika, jota ajajan tulee noudattaa. Ajaja valmistelee valjakkonsa lähtövalmiiksi määräaikaan mennessä ja odottaa tuomaria järjestäjän määrittelemässä paikassa.

Suoritus alkaa, kun tuomari saapuu paikalle. Ajajan tehtävänä on ohjata valjakko tuomarin määrittelemän reitin läpi noudattaen kaikkia tuomarilta saamia ohjeita. Tuomari ilmoittaa ajajalle kun suoritus katsotaan päättyneeksi.

4.3. REKÄ-KOKEEN ARVOSTELUOHJEET

Käyttökoe muodostuu useasta osa-alueesta, ajo- ja tottelevaisuusosista, joissa määritetään osallistuvan koiran taso. Käyttökoe voidaan suorittaa yleisessä (REKÄ-YLE) tai johtajakoiraluokassa (REKÄ-JOH).

Valjakossa on tuomarin määrittelemä määrä koiria. Käytännössä valjakossa on oltava vähintään neljä koiraa. Valjakosta voidaan arvostella samanaikaisesti kerrallaan yksi tai kaksi koiraa tai olosuhteiden niin vaatiessa, muu tuomarin määrittelemä määrä koiria.

Ajovälineen on oltava sellainen, että se kantaa turvallisesti kaksi aikuista maasto-olosuhteissa. Ajomatkan on oltava olosuhteisiin nähden riittävä ja siihen on sisällyttävä vaihtelevaa maastoa. Ajomatka on ajettava ilman varsinaista taukoa. Ajaja saa auttaa valjakkoa maaston niin vaatiessa.

Käyttökoe suoritetaan maastossa, johon sisältyy tietä tai vastaavaa selvää uraa sekä maastoa, jossa ei ole selvästi havaittavaa ajouraa.

Käyttökokeessa arvostellaan

A	toiminta risteyksissä	0-5 pistettä
B	täyskäännös	0-5 pistettä
C	eteneminen maastossa, jossa ei ole selvää uraa	0-5 pistettä
D	koiran pysähtyminen	0-5 pistettä
E	liikkuvan ajoneuvon kohtaaminen	0-5 pistettä
F	toisen valjakon kohtaaminen ja ohitus	0-5 pistettä
G	koiran yleinen hallittavuus	0-5 pistettä
H	työskentelyhalukkuus	0-10 pistettä
I	paikallaolo	0-5 pistettä
J	käyttäytyminen	0-10 pistettä

Käyttökokeessa käytetään arvosanoja

Kiitettävä	REKÄ1	53-60 pistettä
Hyvä	REKÄ2	45-52 pistettä
Hyväksytty	REKÄ3	34-44 pistettä
Hylätty	REKÄ0	alle 34 tai 0 pistettä jostakin kokeen osasta

Yhteensä enintään 60 pistettä.

A: toiminta risteyksissä

Pisteet

4 - 5	Koira etenee käskettyyn suuntaan
2 - 3	Koira etenee useamman käskyn jälkeen tai tulee vedetyksi/työnnettyksi oikeaan suuntaan
1	Koira etenee vasta useamman käskyn jälkeen ja aiheuttaa valjakon sekaantumisen mahdollisuuden
0	Koira etenee toistuvasti väärin, jättää tottelematta ajajan käskyä tai aiheuttaa valjakon sekaantumisen

B: täyskäännös

Pisteet

4 - 5	Koira kääntyy käskystä
2 - 3	Koira kääntyy useamman käskyn jälkeen
1	Koira kääntyy vasta useamman käskyn jälkeen ja aiheuttaa valjakon sekaantumisen mahdollisuuden
0	Koira kääntyy toistuvasti väärin, jättää kääntymättä tai aiheuttaa valjakon sekaantumisen

C: eteneminen maastossa, jossa ei ole selvää uraa

Pisteet

4 - 5	Eteneminen tapahtuu käskystä
2 - 3	Eteneminen tapahtuu useamman käskyn tai ohjeen jälkeen
1	Eteneminen tapahtuu vasta useiden käskyjen jälkeen tai koira aiheuttaa valjakon sekaantumisen mahdollisuuden
0	Koira on autettava tai koira aiheuttaa valjakon sekaantumisen

D: koiran pysähtyminen

Pisteet

4 - 5	Koira pysähtyy käskystä lähes ilman jarrua
2 - 3	Koira pysähtyy käskystä ja ajaja käyttää jarrua
1	Koira ei pysähdy ilman voimakasta jarrutusta
0	Koira ei välitä käskystä mitään

E: liikkuvan ajoneuvon kohtaaminen

Liikkuvaan moottoriajoneuvoon ei saa suhtautua liian pelokkaasti tai liian kiinnostuneesti

Pisteet

4 - 5	Ohitus tapahtuu häiriöttä
2 - 3	Koira suhtautuu ajoneuvoon liian pelokkaasti tai liian kiinnostuneesti
1	Koira on vaikea hallita tai se pyrkii ajoneuvon perään
0	Koira aiheuttaa valjakon sekaantumisen

F: toisen valjakon kohtaaminen ja ohitus

Pisteet

- 4 - 5 Ohitus tapahtuu ilman hankaluuksia
- 2 - 3 Koira suhtautuu toiseen valjakkoon liian pelokkaasti tai liian kiinnostuneesti
- 1 Koira on häiritsevästi kiinnostunut toisesta valjakosta
- 0 Koira yrittää hyökätä toiseen valjakkoon tai aiheuttaa valjakon tai valjakoiden sekaantumisen

G: koiran yleinen hallittavuus

Koira saa osoittaa normaalia kiinnostusta muihin eläimiin, toisiin koiriin tai muihin häiriötekijöihin mutta sen on pysyttävä ajajan hallinnassa

Pisteet

- 4 - 5 Koira ei ole altis häiriöille
- 2 - 3 Koira on altis häiriöille
- 1 Ajaja joutuu käskyillä pitämään koiran kurissa tai pysäyttämään valjakon
- 0 Koira ei pysy ajajan hallinnassa

H: työskentelyhalukkuus

Koiran tulee osoittaa halukkuutta työskentelyyn koko kokeen ajan.

Pisteet

- 9 - 10 Koira työskentelee kiitettävästi koko ajan
- 6 - 8 Koiran työskentely on kiitettävää vähäisempi
- 1 - 5 Koira vaatii jatkuvasti kannustuksia tai vetovalu on vähäinen
- 0 Koira ei työskentele riittävästi

I: paikallaolo

Ajaja käskää valjakon paikalleen ja pysyttelee itse sen läheisyydessä. Kokeeseen osallistuvan koiran on oltava paikallaan viiden (5) minuutin ajan.

Pisteet

- 4 - 5 Kokeeseen osallistuva koira on rauhallinen
- 2 - 3 Koira on paikallaan mutta osoittaa selvää levottomuutta
- 1 Ajaja joutuu käskemään koiraa olemaan paikallaan
- 0 Arvosteltava koira aiheuttaa epäjärjestystä valjakossa

J: käyttäytymisen arviointi

Käyttäytymistä arvostellaan koko koesuorituksen ajan. Tämä kohta sisältää Kennelliiton jalostusstrategian mukaisen arvioinnin.

Pisteet

- 9 - 10 Koira on avoin vieraita koiria ja ihmisiä kohtaan ja toimii kiitettävästi yhteistyössä valjakon muiden koirien kanssa
- 6 - 8 Koira on suhteellisen rauhallinen ja työskentelee yhdessä valjakon muiden koirien kanssa
- 1 - 5 Koira on altis häiriöille tai mahtaillee tai aiheuttaa lievää sekaannusta
- 0 Arvosteltava koira osoittaa aggressiivisuutta tai liikaa arkuutta toisia koiria tai ihmisiä kohtaan, ei toimi valjakossa yhteistyössä tai aiheuttaa epäjärjestystä

Ylituomari tekee loppuarvostelun kokonaissuorituksesta kirjallisesti ja voi mainita arvosteltavan koiran etuja ja puutteita. Loppuarvostelussa ylituomarilla on mahdollisuus perustellusta syystä tehdä 1 – 3 pisteen lisäys tai vähennys kokonaispisteisiin.